

В МЕЖАХ І ЗА МЕЖАМИ ГЕРМЕНЕВТИЧНОЇ ТРАДИЦІЇ: ВІД ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТЕОРІЇ ДО ТЕОРІЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

У статті розглянуто проблему інтерпретації літературного твору в контексті різних напрямів розвитку сучасного літературознавства, що можуть бути сприйняті як такі, що взаємно доповнюються, продовжують започатковану в епоху античності герменевтичну традицію та виходять за її межі. Відповідно до сформульованого Р. Ничем принципу «обмеженого плюралізму» літературознавча інтерпретація узгоджується з комунікативною сутністю літературного твору, характеризується з погляду її подієвості, відповідної подієвості літературного твору, що передбачає взаємодію «Я» і «Ти» в процесі діалогічного художнього осягнення буття.

Ключові слова: інтерпретація, літературний твір, художній текст, рефлексія, розуміння.

Зміна статусу інтерпретації в сучасному науковому мисленні й у літературознавстві зокрема дала привід Р. Ничу протиставити два основні напрями різнорідних поглядів на це явище. До першого ним були віднесені нова критика, феноменологія, традиційні герменевтичні, психоаналітичні, структуралістські та семіотичні підходи. До другого – постструктуралізм Р. Барта, а також концепція С. Фіша та «релятивістська інтерпретація» герменевтики Г.-Г. Гадамера. Представники першого, вже усталеного, традиційного напрямку «перебувають у межах дуалістичної концепції знання: визнають знання об'єктивне (абсолютне, справжнє) та знання відносне (неповне, історично змінне)» [7, 98]. Ця концепція визначає невисокий статус інтерпретації у науковому пізнанні: потреба у ній не завжди існує, виникає лише у ситуації неповноти, непевності знання. Прибічники цієї концепції сприймають сфери епістемології та герменевтики не лише як розділені, але взаємовиключні в плані здійснення міжтекстової активності. Дуалістична концепція знання виявляється відповідною дуалістичній же концепції предметів пізнання, притаманних природничим наукам (вимагають пояснення) та гуманітарним (вимагають розуміння та інтерпретації). Таким чином, інтерпретація виявляється «допоміжним знаряддям», яким «можна знехтувати» [7, 98]. Прибічники протилежної позиції надають інтерпретації особливого значення: «Інтерпретація у такому розумінні є невід'ємною ознакою наших способів контактувати зі світом; універсальним знаряддям, якого, всупереч намаганням, не можна уникнути (в тому числі й у сферах, що відповідають, як вважається, строгій системі точного знання та критеріям істинності); і насамперед процесом – настільки ж безперервного, наскільки й неусвідомлюваного – взаємовизначення позірно “об'єктивних” рис свого предмета» [7, 98–99].

Інтерпретаційні стратегії першого, «моністичного» напряму спираються на розуміння значення як об'єкту, своєрідної функції стійкої, чітко структурованої рівнево-ієрархічної будови твору. При цьому метамовний статус, якого набуває інтерпретація, аргументуючи таким чином свою об'єктивність, ґрунтується на «до- чи позаінтерпретаційній стадії знання (зокрема теорії та методології літератури)» [7, 99]. Такий підхід приводить до вимоги правильної інтерпретації, якій може перешкодити неповне прочитання, що тлумачиться як наслідок похибок у техніці аналізу та мистецтві інтерпретації, регламентованих теоретичними та методологічними настановами. Така точка зору відчитується зокрема у пізньоструктуралістській концепції М. Ріффатера. Підходи другого, «плюралістичного», напряму відкидають тезу про об'єктивність первинної семантичної структури тексту, адже вже саме уявлення про цю структуру є певною інтерпретацією твору, зумовленою належністю інтерпретатора до конкретної, історично сформованої інтерпретаційної спільноти. Значення тексту, семантика його структури, таким чином, не передують інтерпретації, а створюються в процесі останньої, зазнаючи змін у зв'язку з кожним наступним читанням. У руслі такого підходу необхідно розглядати, скажімо, ідеї М. Фуко.

Обидві програми інтерпретації мають власні труднощі реалізації. Так, настанова, скерована на побудову вичерпного, цілісного тлумачення, приводить до ігнорування суперечливості значення, пригнічення одних його аспектів іншими. Намагання ж у межах «плюралістичного» підходу уникнути подібного спрощення й врахувати всі можливі аспекти та чинники значення приводить до усвідомлення нездоланих протиріч, які стають на шляху інтерпретації, не лише позбавляючи її ознак правильності, адекватності та цілісності, але й зупиняючи її. Виходячи відповідно до принципу «обмеженого розуміння плюралізму» з глухого кута усвідомленої дилеми між твердженням про єдино можливий спосіб тлумачення конкретного тексту та визнанням рівноправності всіх можливих інтерпретацій й намагаючись все ж таки поставити інтерпретаційну стратегію у залежність від певного типу семантичної організації тексту, Р. Ніч не вирішує проблему інтерпретації, залишаючи її відкритою.

В концепції О. В. Домашенка принциповим виявляється розрізнення інтерпретації та тлумачення, яке відповідає протиставленню сучасної академічної теорії літератури та «філологічної» теорії, що розуміється як напрямок герменевтики і характеризується як «мислення, що запитує» («вопрошающее мышление»). Основи «філологічної» теорії, з точки зору дослідника, були розроблені в працях М. Гайдеггера та Г.-Г. Гадамера, ідеї яких виявились суголосними, спорідненими щодо деяких наявних, але не вповні чітко артикульованих сенсів російського літературознавства ХХ століття. «Філологічна» теорія звертається до поезії як первинного висловлення істини, в якому проявляється сутність мови. «Будь-яке зусилля думки в даному випадку одночасно виявляється зусиллям поезії помислити й

осмислити себе: в цьому міститься сама суть мислення, що запитує» [5, 36], – відзначає О. В. Домащенко.

Ця концепція сприймається як споріднена з судженнями С. С. Аверінцева щодо символу та його інтерпретації, актуальними у зв'язку з проблемою інтерпретації літературного твору, оскільки останній має символічну природу. Смысл символу здійснює себе не як певна даність, а як динамічна тенденція, він не дається, а задається. Його неможливо звести до однозначної логічної формули, остаточно роз'яснити; пояснюючи смысл символу, можна лише наблизитись до більшої раціональної ясності, не досягаючи чистих понять: «Найбільш точний текст, що інтерпретує, сам все ж таки є новою символічною формою, що в свою чергу потребує інтерпретації, а не голий смысл, винесений за межі форми, що інтерпретується» [2, 157]. Якщо тлумачення символу, вважає С. С. Аверінцев, саме обертається символом, розмикаючи смысл у нескінченність символічних зв'язків, для нього виявляється недосяжною формальною чіткістю так званих точних наук: «Всередині аналізу тексту виразно виділяються два рівні: опис тексту й тлумачення різних шарів його символіки. Опис в принципі може (й повинен) прагнути послідовної «формалізації» за взірцем точних наук. Навпаки, тлумачення символу, або символологія, як раз і складає всередині гуманітарних наук елемент гуманітарного у власному сенсі слова, тобто запитування про *humanum*, про людську сутність...» [2, 157]. Погляд на тлумачення як запитування, як «діалогічну форму знання» [2, 158] виявляється продуктивним в контексті сьогоденного літературознавства. Але сумніви викликає відсутнє у С. С. Аверінцева й наявне у О. В. Домащенка прагнення взагалі відмовитись від аналізу тексту, відкинути цей рівень його наукового осягнення.

«Філологічна» теорія літератури розгортається в системі координат поезії, використовує наявний в ній теоретико-методологічний ресурс (точніше сказати – потенціал саморозуміння, який не може бути адекватно «перекладений» понятійною мовою тієї чи іншої теорії літератури), намагаючись подолати розрив між поезією та науковою рефлексією щодо неї, виникнення якої в стародавній Греції стало конститутивним моментом становлення і науки про літературу, і самої літератури як «самозаконної форми людської діяльності, що явно для себе протистоїть всьому, що не є вона сама» [1, 15], і водночас «вбирає в себе основний смысл всієї культури в цілому, смысл, який не може бути реалізований обік літератури» [1, 39]. Найбільшим здобутком «філологічної» теорії, отже, виявляється подолання академізму з його раціональним конструюванням, базованим на аксіомах методологічності, суб'єкт-об'єктної схеми та предметності. Вихід за межі академізму дозволяє протиставити формальній, раціоналізованій інтерпретації онтологічно-вкорінене і внаслідок цього споріднене з самою поезією «тлумачення», що не лише не потребує аналізу, а взагалі вважає його неможливим, протиставляючи йому «аналітику» – «розв'язуюче сходження» [5, 46].

Саме тяжіння до слова «тлумачення» (рос. «толкование») на протигагу базованій на латинському перекладі грецького слова «герменейя» «інтерпретації» свідчить про прагнення повернутися до відкритих стародавнім грекам першоджерел розуміння-буття, щільно пов'язаних з реалізацією в поезії онтологічної сутності мови, першоджерел, які не були «схоплені» в процесі перекладу грецького слова латиною: «В цьому переході від герменейї до інтерпретації уже позначений шлях європейського мислення, який з часом приведе до “cogito sum” як основоположного принципу. Актуальним для європейського мислення, отже, стає лише те, що було схоплене в грецькому слові латинським» [5, 61]. З погляду О. В. Домашенка, інтерпретація не є попередньою стадією тлумачення, оскільки це просто різні стани свідомості, один з яких веде до позбавленого благодаті конструювання, а інший характеризується причетністю до благодатної таїни самої поезії. Таким чином, протиставлення інтерпретації тлумачення в концепції О. В. Домашенка обертається ревізією усього шляху раціоналізованого європейського наукового мислення, межі якого особливо яскраво проявляються в сфері гуманітарних наук, в сфері філології: «Кордони інтерпретації, отже, зумовлені об-меженістю суб'єктивованої свідомості, що є її конститутивним моментом. Інтерпретація концептуальна, її мета – побудова смислу у вигляді певних типологій, моделей тощо, тоді як у тлумаченні головне – не догматичне завершення смислу, що відкрився, але спроба набуття мови, залучення до неї шляхом прислухання до неї. Це не виготовлення концепцій, не “моделювання” смислу, але готовність дати слово смислу, що стоїть перед нами» [5, 71].

Зазначимо, що вихід за межі усталеного «академізму» в простір живої «філології» в даний момент не може відбуватися безпосередньо, базуючись лише на прагненні суб'єкта мислення, що запитує, залучитись до вихідних давньогрецьких традицій онтологічно-вкоріненого розуміння, саме уявлення про які є результатом сучасних реконструкцій, здійснюваних під впливом такої складної сукупності різноманітних факторів, яку видається неможливим вичерпно вирахувати. Вихід за межі «академічної» теорії літератури здійснюється в кожному літературознавчому дослідженні, яке досягає рівня подієвості, коли, як сказав би Г.-Г. Гадамер, геніальність розуміння стає відповідною геніальності творення. Якщо геніальний літературний твір містить нове слово про людину і світ, виражене у новій художній формі, висловлене новою художньою мовою, геніальне розуміння виявляється здатним вступити у діалог з твором, лише перевищуючи можливості наявного понятійно-методологічного «інструментарію», виходячи за його межі. Представники академічного літературознавства як такі були осмислені пізніше, тими, хто використовував розроблений ними новаторський, в момент розробки підкреслено-неакадемічний понятійно-методологічний «інструментарій». Але сама цікавість до цього інструментарію, прагнення його використати (в гіршому випадку) або прийняти за основу, за відправну точку подальшого руху (у випадку

кращому) з'являється у цих «інших» тільки в тому випадку, коли їх захоплює подія геніального розуміння, зіставна з подією геніального творення.

Пізнання-розуміння літературного твору опосередковується понятійно-методологічним інструментарієм літературознавства, подібно до того, як літературний твір опосередковується художнім текстом. Адже матеріально-словесна тканина тексту й способи її організації завжди і входять в межі певної традиції, і перевищують її можливості, зберігають пам'ять про напрацювання попередників і водночас переводять ці напрацювання в іншу якість. Без наявності художнього тексту літературний твір просто не може відбутися. Безпосереднє існування смислу, підпорядковане логіці мовчання, може бути осмислене лише на тлі висловлення, що відбулося. Так само і літературознавче розуміння літературного твору, на відміну від простого читацького розуміння, що може залишитись не висловленим, втілюється у певну дискурсивну практику, яка розгортається в конкретних термінологічно-методологічних площинах, але у випадку талановитості літературознавця і подієвості запропонованої ним інтерпретації виходить за їх межі. Так літературознавство наслідує самій літературі – її коливання між епігонством та новаторством відображаються у діалектиці академічного й неакадемічного, що супроводжує розвиток науки про літературу. Спроба ж протиставити академічному літературознавству неакадемічну філологію на наступному етапі розвитку обернеться академізацією неакадемічного, що почне сприйматися як нові межі, вихід за які є необхідною передумовою будь-якого пізнання – і наукового, і художнього.

Активне неприйняття О. В. Домащенко позбавленого онтологічної значущості теоретизування, яке замикається на себе, перетворючись на самодостатнє формалізоване квазідослідження, перегукується з пафосом філологічної герменевтики Г. І. Богіна. Вона скерована на подолання нерозуміння, яке панує в різних сферах людського буття, в тому числі і в галузі науки, але дуже часто навіть не розпізнається людьми, що приймають нерозуміння за розуміння, не усвідомлюючи, наскільки така підміна в негативний бік змінює їх духовне життя, знедолює його: «Герменевтика погано підтримується суспільством: у ній є щось образливе для людей – постійне нагадування про те, що жодне багатознання не може врятувати від нерозуміння» [4, 7]. Предметом філологічної герменевтики, яка відокремлюється вченим від семіотичної герменевтики, герменевтики родів мистецтва, історіографічної, юридичної та філософської герменевтики, оголошується «розуміння – розгляд та освоєння ідеального, представленого в текстових формах» [4, 4]. При цьому розуміння характеризується як «основна іпостась рефлексії, що виникає в момент фіксації (об'єктивації, перетворення в не-саму-себе) рефлексії», а «висловлена рефлексія» ототожнюється з інтерпретацією [4, 6].

Якщо О. В. Домащенко абсолютизує здійснюване в поезії розуміння, розглядаючи його як взірцеве для філологічної теорії, Г. І. Богіна цікавить розуміння в його найширшому вимірі, а методологія читання й інтерпретації текстів вербальних створює підґрунтя для побудови методик «прочитання»

будь-яких текстів культури та навіть «квазітекстів». Такий підхід збігається з традиціями літературної та філософської герменевтики, і поняття, якими оперує Г. І. Богін (розуміння, переживання, інтерпретація) вочевидь зберігають свій генетичний зв'язок з відповідниками, що розроблялися в теоріях Ф. Д. Е. Шляєрмахера, В. Дільтея, М. Гайдегера, хоча й видозмінюються у зв'язку з тим, що вчений розглядає розуміння художнього тексту в контексті всієї системомислєдїальності людини, спираючись на ідеї Г. П. Щедровицького [8] й переосмислюючи з огляду на них весь досвід літературознавства ХХ століття. Але і в системі координат філологічної герменевтики Г. І. Богіна художній текст посідає особливе місце серед різноманітних текстів людської культури і в плані зафіксованої в ньому рефлексії, і в плані тієї рефлексії, що ним провокується. Це дає підстави для визначення художності в якості «оптимума пробудженості рефлексії – або для даного індивіда, або для даного колективу, або для всього роду людського» [4, 9]. Тобто рефлексія, здійснювана у зв'язку з художньою творчістю, зокрема з художньо-літературною творчістю, що передбачає обов'язкове вираження у дискурсивній практиці, фактично виключає підробку, підміну розуміння нерозумінням. Це можна пояснити тим, що, на думку Г. І. Богіна, генетично розуміння походить саме від усвідомленої дискурсивної рефлексії, зорієнтованої на можливість перевірки в процесі здійснюваної у відповідь рефлексії, суб'єктом якого потенційно може виявитись будь-який представник «роду людського», що зумовлює і масштаб, і глибину, і міру відповідальності такої рефлексії, а також рефлексійно провокативні можливості традиції її висловлення, яка вбирає в себе всю літературну творчість, спираючись на її багатовікові напрацювання.

Скерованість розуміння на текст, який визначається в широкому сенсі як продукт людської цілеспрямованої діяльності, як матеріальний предмет, в генезі якого приймала участь людська суб'єктивність, а у вузькому сенсі – як твір мовлення – потребує особливої уваги. В процесі здійснення розуміння тексту і виникає феномен літературного твору, який передбачає єдність втіленої в предмет суб'єктивності з самим предметом із характерною для нього матеріальністю, щільний зв'язок між текстовими засобами та вираженими ними ідеальними реальностями й смислами, що складаються в процесі людської діяльності. Важливо, що саме поняття «літературний твір» передбачає нерозривну єдність розуміння з власним предметом, без врахування якої неможливе адекватне усвідомлення сутності ні процесу розуміння, ні феномену художнього тексту.

«Зрозуміти текст, освоїти його змістовність – означає для мене звернути весь мій досвід на текст і при цьому прийняти його змістовність так, щоб вона стала частиною моєї суб'єктивності, потім розділити його змістовність як відображення чужого досвіду в узгодженні з моїм досвідом, далі вибрати з цього розділення (аналізу, що неявно протікає) те, що є потрібним для моєї діяльності. Те, що при розумінні я, в чомусь змінюючись, залишаюся самим собою, не вивільняє мене від прагнення до істинності розуміння» [4, 29], – розмірковує Г. І. Богін. Очевидно, що подібне розуміння тексту передбачає

реалізацію буттєвості літературного твору, що стає можливою завдяки скерованому на текст особистісному зусиллю розуміння, яке здійснюється не у вузькому контексті певної герменевтичної ситуації, а у широкому просторі цілісного життєвого досвіду особистості, виявляється настільки значущим завдяки такому масштабу здійснення, що може призвести до суттєвих особистісних змін. Взаємодія відбувається не між текстом і особистістю читача, а між літературним твором і цією особистістю в той час, коли особистість читача включається в буття твору, а твір включається в буття читача. Це онтологічне перехрестя виникає, оскільки і твір, і особистість несуть в собі можливість і потребу такої взаємодії, взаємного пізнання, що не може мати місця без наявності тілесно-матеріального рівня існування однієї та іншої сторони, але, як сказав би Г. І. Богін, не зводиться лише до цього рівня. Коли дослідник говорить про складність проблеми розуміння художнього тексту, неможливість його однозначного «твердого» визначення, скерованість процесу розуміння водночас на осягнення і внутрішніх зв'язків у змісті тексту, і смислу тексту, на освоєння чужих переживань, думок і рішень, опредмечених у тексті, характеризує розуміння тексту як рух до знання (продукування знання) і відтворення ситуації дії автора [4, 28], він вочевидь вписує текст та його розуміння в подію буття літературного твору, яка здійснюється саме завдяки діяльності читача-реципієнта, в структурі якої провідну роль відіграє розуміння.

Звернімо увагу також на діалектику свого та чужого, «Я» і «Ти» в процесі розуміння. В контексті запропонованого Г. І. Богіним визначення ця діалектика яскраво акцентує комунікативну природу літературного твору, надзвичайно складно опосередковану й регламентовану феноменом художнього тексту. Якщо «Я» є суб'єктом процесу розуміння художнього тексту і в даному випадку розкривається через цей процес, то «Ти» виступає як об'єкт розуміння, виражена феноменом художнього тексту особистість. Зрозуміло, що це не наївно-реалістична особистість героя чи навіть автора, що шифрується текстом. Це, як сказав би В. Дільтей, ідеальна особистість, в якій збігаються, зустрічаються «Я» автора та всіх можливих потенційних читачів твору, незалежно від їх індивідуальних особливостей, часової та просторової локалізації.

Художній текст може бути розглянутий як опредмечений результат процесу розуміння, скерованого автором на світ, який теж в руслі вагомих європейських філософських традицій може розглядатися як книга [3], текст, за яким стоїть якийсь невизначене «Ти», конкретне наповнення якого коливається в дуже широких межах. Таким чином, «Я» і «Ти» і в процесі творення, і в процесі відтворення мають постійно мінятися місцями, виступаючи одночасно і об'єктом, і суб'єктом розуміння. В цьому відношенні будь-який літературний твір виступає в якості моделі особистості як такої, особистості як простору діалогічної взаємодії з будь-якими іншими особистостями. Власне, масштаб особистості й визначається здатністю до діалогу, можливістю його здійснення на рівні ідеалу, в площині якого суперечність між «Я» та «Ти» знімається так, що ні «Я», ні «Ти» не

втрачаються, але набувають нової якості, сприймаючи досвід одне одного, розширюючи власні межі. Водночас ідеал особистості завдяки здійсненню такої діалогічної взаємодії формується, визначаючи орієнтири загального розвитку, на тлі яких стають очевидними досягнення та втрати життєтворчого процесу, проявляються лінії взаємодії минулого та майбутнього. Діалектика загально-ідеального та індивідуально-конкретного, позачасового та часового, сутнісного та зовнішньо-оболонкового компонентів особистості може бути втіленою в літературному творі, оскільки він виступає і як модель особистості, і як модель зовнішнього світу, в якому ця особистість перебуває, скеровуючи на нього своє розуміння. Інакше кажучи, ситуація перебування у світі виявляється спільною для всіх людей й супроводжується гострою, хоча іноді й неусвідомлюваною потребою взаємоузгодженого розуміння світу і себе. Внаслідок цього виникає феномен літературного твору, що моделює власне цю ситуацію перебування людини у світі таким чином, що художня модель світу виявляється водночас моделлю особистості, моделює і суб'єкт, і об'єкт, як сказав би Ю. М. Лотман [6]. Якщо процес розуміння художнього тексту розгортається як подія буття літературного твору, то інтерпретація літературного твору є дискурсивно втіленим результатом цього процесу і водночас здійсненням рефлексії щодо особливостей його протікання. Зазначимо, що розуміння скеровується на текст, а інтерпретація на твір, тобто її об'єктом виступає буттєва взаємодія тексту та розуміння, онтологічна єдність, що вбирає в себе і суб'єкт, і об'єкт розуміння, які, як уже зазначалось, здатні мінятися ролями в діалогічному русі назустріч один одному.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аверинцев С. С. Риторика и истоки европейской литературной традиции / С. С. Аверинцев. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1996. – 448 с.
2. Аверинцев С. С. Символ / С. С. Аверинцев // София – Логос. Словарь. – [2-е изд., испр.]. – К. : Дух і Літера, 2001. – С. 155–161.
3. Блюменберг Г. Світ як книга / Ганс Блюменберг / [перекл. з нім., прим. та комент. В. Єрмоленка]. – К. : Лібра, 2005. – 544 с.
4. Богин Г. И. Обретение способности понимать: Введение в герменевтику / Г. И. Богин. – М. : Психология и Бизнес ОнЛайн, 2001. – 731 с. Электронная книга. Лингвистика. Лингвистика текста [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://superlingust.com/index.php?option=com_content&view=article&id=701:2011-01-13-16-59-52&catid=10:2009-11-23-13-36-04&Itemid=10
5. Домащенко А. В. Об интерпретации и толковании : Монография / А. В. Домащенко. – Донецк : ДонНУ, 2007. – 277 с.
6. Лотман Ю. М. Структура художественного текста // Об искусстве / Ю. М. Лотман. – СПб. : Искусство – СПб, 2000. – С. 14–287.

7. Нич Р. Теорія інтерпретації: проблема плюралізму // Нич Р. Світ тексту: постструктуралізм та літературознавство / Р. Нич ; [пер. з польськ. О. Галета]. – Львів : Літопис, 2007. – С. 97–143.

8. Щедровицкий Г. П. Избранные труды / Г. П. Щедровицкий. – М. : Школа Культурной Политики, 1995. – 800 с.

Астрахан Н. И. В границах и за границами герменевтической традиции: от интерпретации теории к теории интерпретации

В статье рассматривается проблема интерпретации литературного произведения в контексте различных направлений развития современного литературоведения, дополняющих друг друга, продолжающих основанную в эпоху античности герменевтическую традицию и выходящих за ее пределы. В соответствии со сформулированным Р. Ничем принципом «ограниченного плюрализма» литературоведческая интерпретация согласовывается с коммуникативной сущностью литературного произведения, характеризуется с точки зрения ее событийности, соответствующей событийности литературного произведения, предполагающего взаимодействие «Я» и «Ты» в процессе диалогического художественного освоения бытия.

Ключевые слова: интерпретация, литературное произведение, художественный текст, рефлексия, понимание.

Astrachan N. I. In the borders and beyond the boundaries of the hermeneutic tradition: from the interpretation of the theory to the theory of interpretation

The article considers the problem of interpretation of literary works in the context of various directions of development of modern literary criticism, complementary, still based in antiquity hermeneutic tradition and beyond. In accordance with the articulated R. Nych the principle of "limited pluralism" literary interpretation agreed with the communicative essence of literary works, characterized from the point of view of its newsworthiness, the corresponding event literary work, involving the interaction between "I" and "You" in the process of dialogical art of mastering life.

Key words: interpretation, literary work, artistic text, reflection, understanding.